

Грибовський Олександр Віталійович,

здобувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

ПРАВОВОЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Одним із послідовних кроків законодавця у реформуванні системи кримінальної юстиції України стала розробка та прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України, який визначатиме порядок кримінального провадження на її території. Вказаний документ є принципово відмінним від попереднього кримінально-процесуального закону, оскільки містить багато нових та незвичних для українського права положень. Зокрема главою 21 цього документу закріплено систему негласних слідчих дій, що фактично забезпечує злиття до цього часу двох окремих видів державно-владної діяльності: оперативно-розшукової та кримінально- процесуальної.

Основним функціональним призначенням негласних слідчих (розшукових) дій у оновленій системі кримінального процесу України є забезпечення оптимальних шляхів використання у кримінально- процесуальному провадженні інформації, здобутої із використанням негласних сил та засобів, якими послуговується оперативно-розшукова діяльність.

Отже, виникає необхідність проаналізувати негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи з позиції практики їх застосування і запропонувати деякі шляхи їх вдосконалення.

Необхідно усунути розбіжності між Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», КПК України і відомчими наказами у визначенні оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій.

Автором, сформульовано рекомендації, що спрямовані на подальше вдосконалення законодавства та відомчих нормативно-правових актів, які визначають порядок проведення оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема: а) потребує нового визначення поняття «оперативно-розшукова діяльність», яке повинно більш чітко розкривати форми її реалізації, а також за змістом включати не тільки проведення оперативно-розшукових заходів, але й негласних слідчих (розшукових) дій, і роботу з негласним апаратом; б) оперативно-розшукову діяльність доцільно розділити на декілька стадій: пошуку первинної оперативно-розшукової інформації; її перевірки; провадження в оперативно-розшукових справах; і

проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Запропоновано на законодавчому рівні усунути існуючу правову колізію, через яку сьогодні неможливо чітко розмежувати права оперативних підрозділів та оперативно-розшукові заходи і негласні слідчі (розшукові) дії, які вони можуть застосовувати.

Для цього необхідно: а) дати визначення поняття оперативно-розшукових заходів; б) закріпити виключний перелік оперативно-розшукових заходів, провести їх класифікацію на ті, що можуть застосовуватися до і після заведення оперативно-розшукових справ; що здійснюються за ініціативою оперативного працівника і не потребують дозволу слідчого судді, прокурора, керівника органу чи оперативного підрозділу, а не відсилення на порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які здійснюються виключно в кримінальному провадженні; потребують дозволу керівника органу внутрішніх справ, оперативного підрозділу; потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора; в) законодавчо закріпити право оперативних підрозділів самостійно звертатися до суду із клопотанням про проведення оперативно-розшукових заходів у межах оперативно-розшукових справ.

Проведене дослідження надало можливість запропонувати визначення поняття «оперативно-процесуальна дія фіксації неправомірної вигоди» - форма діяльності уповноважених суб'єктів (оперативного працівника, слідчого), яка врегульована Кримінальним процесуальним кодексом України, Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчими нормативно-правовими актами з метою своєчасного виявлення, припинення, забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування кримінального правопорушення і забезпечення відшкодування завданих злочином збитків державі та потерпілій особі.